

BODRUM ÖZELİNDE MESLEKİ EĞİTİM VE YAT İNŞA SEKTÖRÜ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON VOCATIONAL EDUCATION AND YACHT BUILDING SECTOR IN BODRUM

Prof. Dr. Mehmet ÇOLAK¹ , **Arş. Gör. Dr. Tahsin ÇETİN¹** , **Serdar ÜNALDI²**

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Teknoloji Fakültesi, Ağaçışleri Endüstri Mühendisliği, Muğla, Türkiye

²Teknik Öğretmen, Gündoğan Fahriye Ilıcak Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Bodrum, Türkiye

Geliş Tarihi / Received: 17.09.2021
Kabul Tarihi / Accepted: 22.11.2021

Araştırma Makalesi/Research Article
DOI: 10.38065/euroasiaorg.750

ÖZET

Yat ve tekne imalat sanayi çok büyük oranda katma değere sahip, istihdam sağlayabilen, ihracat oranı yüksek bir sektördür. Bu sanayi makina, demir-çelik, ahşap, boya, kimya, elektrik-elektronik, tekstil, dekorasyon, lastik-plastik vb. birçok sanayi dalının ürünlerinin tersanelerde birleştirilmesi sonucunda üretim yapan ve muhtelif servis sektöründen de hizmet alan bir sanayi dalıdır.

Dünya sıralamasında Türkiye özellikle super yat (24m ve üstü) inşasında 2007 yılından itibaren istikrarlı bir yükseliş göstermiş ve 2010 - 2017 yıllarında toplam uzunluk sıralamasında üçüncülüğü sürdürmüştür. Ülkemizde yat inşa sektörüne yönelik personel yetiştiren eğitim kurumları sadece meslek lisesi düzeyindedir. Lise sonrası mezun olan öğrenciler meslek yüksekokulu veya fakülte programlarında lise eğitiminin devamı niteliğinde olan yat inşa üzerine bir eğitime devam edememektedirler.

Uluslararası platformda sektörün göstermiş olduğu başarıyı sürekli kılmak ve daha iyi noktalara taşımak için bu çalışmadan çıkacak sonuçlar ve öneriler oldukça önemlidir. Yat İnşa konusundaki eğitime dikkat çekilecek ve eğitimin gerekliliği, sorunları ve üniversite boyutu hakkında görüşler alınacaktır. Çalışma kapsamında aktif olarak imalat yapan firmalar ile öğrenci ve öğretmeni bulunan eğitim kurumlarının görüşleri önceden hazırlanmış anketler ile elde edilecektir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda tespitler yapılacak ve çözüm için önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yat İnşa Sektörü, Mesleki Eğitim, İstihdam, Girişimcilik.

ABSTRACT

Yacht and boat manufacturing industry is a sector that has a great added value, can provide employment and has a high export rate. This industry machinery, iron-steel, wood, paint, chemistry, electricity-electronics, textile, decoration, rubber-plastic etc. It is an industry branch that produces as a result of combining the products of many industrial branches in shipyards and receives service from various service sectors.

In the world rankings, Turkey has shown a steady rise since 2007, especially in the construction of superyachts (24 m and above), and continued to be the third in total length in 2010 - 2017. Educational institutions that train personnel for the yacht building sector in our country are only at the level of vocational high schools. Students who graduate after high school cannot continue an education on yacht building, which is a continuation of high school education in vocational college or faculty programs.

The results and suggestions to come out of this study are very important in order to maintain the success of the sector in the international platform and to move it to better points. Attention will be drawn to the training on Yacht Building and opinions will be taken about the necessity of the training, its problems and the dimension of the university. Within the scope of the study, the

opinions of the companies that actively manufacture and the educational institutions that have students and teachers will be obtained by pre-prepared questionnaires. In line with the results obtained, determinations will be made and suggestions will be made for solutions.

Keywords: Yacht Building Sector, Vocational Training, Employment, Entrepreneurship.

1. GİRİŞ

Muğla/bodrumun önemli değerlerinden olan Yat inşa ustalığı yıllardır ustalıkla inşa edilen yatlar ülke sınırlarını aşarak dünya denizlerinde yerini almış ve günümüzde büyük bir ekonomik katkı sağlamaktadır. Yapılan yat ve teknelerin müşteriler tarafından beğenilmesi, yeni siparişlerin ve müşterilerin kazanılması bodrumda faaliyette bulunan işletmelerin öncelikleri arasındadır.

Günümüzde çiraklık uygulamasının azalmasından hatta yok olma derecesine ulaşmasından dolayı yıllardır çok iyi işler başarmış marka olmuş Bodrum'daki yat inşa mobilya ustalığının giderek azalmasına kaybolmasına ve değerinin azalmasına sebep olabileceğidir. Bu alandaki mesleki eğitim mezunların, aldığı eğitim alanında çalışma durumunun olması, insan kaynağının yerinde ve verimli kullanılması açısından oldukça mesleğin devamlılığı adına önemli bir husustur.

Yat ve küçük tekne sektörü, yüksek katma değere sahip, ülke ekonomisine büyük döviz kazandıran, yabancı yatırımları çeken, teknoloji transferini cezbeden, tasarım ve ar-ge çalışmalarının yüksek olduğu bir sektördür. Yat tekne imalatı dendiğinde bir çok sanayi dalı bir araya gelir ve bunlar başlıca çelik alüminyum konstrüksiyon, kompozit, elektrik, elektronik, tesisat, bilişim, elektronik haberleşme, yangın, ısıtma soğutma, boya, tekstil, lojistik, tasarım, mobilya ve dekorasyonu kapsayan çok geniş bir sektörle ilişkili faaliyet alanıdır.

Bu çalışma ile yat üretiminde Dünya pazarında giderek önemli konuma gelen Türkiye'nin ileride daha iyi yerlere gelebilmesi için yatların en büyük üretim kalemi ve statü göstergesi olan mobilyanın üretiminin yapısal olarak incelenmesi, güçlü ve zayıf yanlarının, önündeki fırsat ve tehditlerin belirlenmesi ve bu doğrultuda geleceğe yönelik öneriler sunulması amaçlanmıştır. Ayrıca Mesleki eğitim bakımından yat inşa sektörünün eksiklikleri, ileride karşılaşılması muhtemel sorunlarda araştırılarak deniz turizminin vazgeçilmesi olan yat turizminin devamlılığı adına farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın yat inşa sektörü için mesleki eğitim bakımından mobilya dekorasyonu ele alınmış, yat mobilyasının özellikleri ve yat mobilya sektörünün Dünya ve Türkiye'deki durumu ortaya konmaya çalışılmış olup araştırma yöntemi olarak kullanılan anketin uygulaması ve analizi ile anket uygulama verileri istatistiksel analizlere tabi tutularak sektöre yönelik kapsamlı bulgular elde edilmiştir. Sonuç başlığı altında bulguların genel değerlendirmesi yapılmış olup, sektörün durumu, gelişmesinin önündeki engeller çalışma kapsamında belirlenmiş ve sektörün gelişimine katkıda bulunacak önerilerde etraflıca sunulmaya çalışılmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE, LİTERATÜR

Bir lüks tüketim olgusu olan yat, belirli bir ekonomik gücü varlığı olan her kesime hitap edebilmektedir. Yat-tekne lüks tüketim araçları içinde ulaşılabilir en uç noktalardan birisidir ve özellikle mega yat imalatında tamamıyla kişiselleştirilmiş bir yapıya bürünmüş ve ekonomiye yüksek katma değer oluşturmaktadır. Yaşanan ekonomik krizlere rağmen lüks tüketim alanında genelde bir yükselme eğilimi görülmekte ki bu durumun nedeni orta kesimin gittikçe erimesi ve iki zıt kutup arasındaki makasın daha da açılması şeklinde yorumlanabilmektedir (Aydın, 2012).

Yatların tasarım sürecinde, iki farklı tipteki problemlere ve gereksinimlere cevap verme ihtiyacı vardır. Müşteri gereksinimleri ve bir yatta bulunması gerekenler yani zorunlu gereksinimler, söz konusu iki ana bileşendir. Kimi zaman müşterilerin bilinç düzeyine paralel olarak özel istekler,

genel veya zorunlu gereksinimlerin önünde yer alabilir. Bu, bir müşteri için tasarlanan herhangi bir tasarım elemanı içinde geçerlidir. Ancak, genel istekleri sağlanması zorunlu gereksinimler, özel istekleri de mümkün olabildiği ölçüde sağlanması zorunlu istekler olarak tanımlamak mümkündür. Bir yatta bulunan teknik çözümler, birinci gereksinimler grubuna, yani sağlanması zorunlu gereksinimler sınıfına dahil edilebilir (Karataş, 1992).

Yatların çeşit ve sınıflarına göre iç mekanı sınırlayan dış gövdenin oluşumu ve şekillenmesinin yanı sıra, yatların üretim süreci ve üretim malzemeleri de iç mobilya dekorasyonunda etkilidir. Mekan organizasyonları mobilyaların gereksinimleri ve özellikleri, içinde bulunulan durumlara göre incelenerek tasarımlar gerçekleştirilmelidir (Karataş, 1992).

Yaşama hacimlerin kısıtlı ve küçük olması, planlanmış kullanıcının istek ve gereksinimlerine en az derecede cevap vermesi anlamına gelmemelidir. Bunun yanında gezi tekneleri ve yatlarda iç mekanlar tasarlanırken yapı malzemeleri ve donatılar daha çok zorlanmalı ve en uygun şekilde yerleşimleri planlanmalıdır ve fonksiyonellikleri ön plana çıkarılmalıdır. Tasarımcıların modern çağla beraber karşımıza çıkan ölçüsel olarak kısıtlı ve dar yaşama hacimlerini, kullanıcıların gereksinim ve beklentilerini göz önünde tutarak daha geniş ve daha işlevsel ve daha çekici hale getirmeleri zorunluluk olmuştur (Mack, 1988).

Günümüzde üretilen yat ve teknelerin iç mekânları genel olarak müşterilerin yaşam ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik donanım elemanlarını içermektedir. Fakat müşteriye özel olarak tasarlanan yatların mobilya elemanları ve iç mekan düzenlemelerinde özel istekler (renk, desen, ölçü, malzeme, konum, sayı vb.) göz önünde bulundurularak lüks ve konfor ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamaktadır. Ayrıca deniz şartlarının zorunlu kıldığı tasarım ve konstrüksiyon unsurlarında zorunlu değişiklikler dışında değişiklikler yapılmamalıdır ve özel tasarımsal tüm üretimler muhtemel riskleri göz önüne alarak olası hataları minimize edecek şekilde ortaya konmalıdır (Ulay, 2016).

Yat mobilyaları genellikle sabit mobilyalardır ancak imalat anlamında mobilyanın görünmeyen arka kısımlarından tesisat, elektrik, elektronik gibi boru ve devreler geçtiği için her zaman ulaşılabilir olmalıdır, bu sebepten gerektiğinde sökülebilir şekilde özel apartalarla sabitlenir olarak üretilir. Doğru ve güvenli sabitleme aparatlarının kullanılması tekne seyirleri sırasında deniz koşullarının olumsuz olduğu zamanlarda şiddetli rüzgar ve dalgalarda yerinden sökülüp can güvenliğini tehlikeye atmaması içindir.

Yat imalatı yapılırken ne kadar kapasitede misafir alacağı karar verilerek imalat çizimi yapılır ve bu doğrultuda güvenlik sertifikasına başvurulur. Bu teknenin class ını belirler ve class onayları ile imalat aşamaları tamamlanır. Yat imalatı tamamlandığında sahip olduğu class a göre deniz sularında seyri ve yolcu taşıma hakkı o deniz sularındaki sahil güvenlik tarafından kontrol edilir. Mobilya yerleşiminde misafir kabinleri, tekne sahibinin kullandığı master kabinde bağımsız ve farklı koridorda tasarlanır. Teknenin büyüklüğüne göre tekne sahibinin özel olarak kullandığı farklı bir salon ve çalışma alanı da yapılmaktadır. Genel olarak salon ve yemek bölümü misafir sayısını karşılayacak şekilde tasarlanır. Ortak yürüme alanları ve merdivenler ergonomik ölçüler göz önüne alınarak inşaa edilir ve mobilyalarda sivri ve keskin köşe bulundurulmaz.

Teknenin aydınlatma sistemi doğal ve yapay aydınlatma ile sağlanır. Doğal aydınlatma olarak teknenin gövdesinde açılan pencerelerle (lumbozlarla) ve tavanda açılan pencereler (hatchler) ile sağlanır. Yapay aydınlatma ise 24V veya 220V elektrik hattı ile yapılır.

Genellikle mobilyalar teknenin açıklıklarından geçecek ebatlara göre dışarda birleştirilip tekneye bağlanır. Bunun sebebi imalatı hızlandırmak ve mobilya montajını düzgün yapmaktır. Tesisat, yangın, klima, elektrik hattı ve gerekli teknik makinelerin olduğu bölgeler mobilyanın arkasında

kapaklar oluşturularak veya komple sökülebilir olması gerekiyorsa ona göre düşünülerek imalata sırasında yapılıp ve tamamlanan mobilyalar bu yüzer yapıya sabitlenir.

Tekne mobilyaları tekne rutubetine uygun kontrplaklardan veya mobilyayı hafifletmek amacıyla sandviç yapılmış kompozitli kontrplak panellerden imal edilen plakalardan üretilir. Tercihen plakalar doğal ahşap kaplama ile kaplanır ve kaplama kalınlıklarının minimum 1mm kalınlığında olmasına önem verilir. Mobilya için ebatlanan panellerin kenarları aynı doğal kaplamanın masif ağacı ile masiflenir. Tekne mobilya üretimi, diğer mobilya imalatı yapan hazır panel üretiminden çok daha zahmetli olan masif ahşap işçiliğine dayanır ve bu sebepten dolayı mobilya hala bu sektörde zanaat olarak görülür. Ustalık ve el işçiliği öncelikli durumdadır.

Bir yatın sıfırdan imalatında üretim kadar zamanlama da önemlidir. İşin istenilen zamanda tamamlanıp teslim edilmesi işin kaliteli ve doğru bir şekilde yapılması kadar önemlidir. Üretim zamanını hızlandırmak için mobilya üretimi de daha tekne ortaya çıkmadan başlar. Yatın gövdesi tercih edilen şekilde çelik, kompozit veya ahşap malzemedен imal edilirken, bilgisayar ortamında hazırlanan mobilya alanlarını kapsayan yapısal yonga levha veya kavak kontrplak gibi ucuz ve tek kullanımlık malzemeler ile mobilya atölyesine kabuk olarak kurulur. Bu kapsamda mesleki alandan gelen kalifiye elemanların tecrübe deneyimleri yat inşa bakımından önem arz etmekle birlikte yenilikçi yaklaşımlar adına da mesleğin devamlılığı ekonomik bakımdan çok büyük katkılar sunmaktadır.

Gittikçe genişleyen yapısı ile dünyada yat inşaatı sektörü, büyük çapta araştırma-geliştirme ve yatırım faaliyetlerinde bulunmaktadır. Bugünkü durumu ile çoklu ihtisas alanına sahip yat inşaatı sektöründe büyük eksikliğin yaşandığı Türkiye’de, tasarım ve üretimde çalışacak mesleki eğitimi olan uzman tasarımcılara gereksinim gittikçe artmaktadır (Anonim 1, 2019).

Türkiye’de dünyanın sayılı en büyük yatları inşa edilebilmektedir. Dünyada, yat tasarımında, eğilimleri yönlendiren, bu pazardaki uluslararası politikaları belirleyen, tüketim alışkanlıklarını kodlayan en büyük merkez, Fransa’nın güney kıyılarından İtalya’da Viareggio’ya kadar uzanan kıyı şerididir. Bu merkezin dışında ise İngiltere, Almanya, Hollanda ve ABD gibi ülkeler bulunmaktadır. Türkiye (Bodrum) bu anlamda; İspanya, Güney Afrika Cumhuriyeti, Avustralya hatta İsviçre gibi ülkelerin bulunduğu bir yörüngede ağır adımlarla seyretmektedir (Anonim 1, 2019). Bu bakımdan Bodrumu marka yapma konusunda geçmişte Bodrumda yaşamış Kaptanı Derya Mustafa Paşa’nın girişimleriyle büyük bir tersane inşa edilmiştir. Oğlu Kaptanı Derya Cafer Paşa ile birlikte Bodrumda denizciliğe büyük katkılar yaparak yat marine iskelelerin ilk temellerini atmaya çalışmıştır (Özdem Köse ve Köse 2015).

Yat inşa mezunlarına, yat sınıfı deniz araçları üzerine faaliyet gösteren tasarım ofisleri, gemi inşaatı mühendisliği ofisleri, çeşitli boyutta tekne üreten atölyeler ve tersanelerde çalışma olanağının yanı sıra disiplinler arası bir akademik kariyer olanağı da sağlayabilecek olması önemlidir. Dolayısıyla mezunlarının istihdam olanaklarının genişliği, yat üretimi-tasarımı alan programlarının çok güçlü bir yönüdür.(Göksel, 2011). Türkiye de uzun yıllardır geleneksel imalat yöntemlerine dayanan küçük tekne üretimi, son yıllarda ürün ve imalat yöntemleri açısından büyük bir değişim içerisinde. (Döşemeciler, 2005).

3. MATERYAL, METOT VE BULGULAR

Bu çalışma ile Muğla Bodrum bölgesinde yoğunlaşan Yat inşa ve Yat mobilya imalatı yapan işletmeler incelenmiş olup, güçlü ve zayıf yanlarının, önündeki fırsat ve tehditlerin belirlenmesi ve bu doğrultuda geleceğe yönelik öneriler sunulması amaçlanmıştır.

Eğitim ve iş hayatında önemli bir yere sahip olan gemi yapımı alanı / yat inşa dalı, yetiştirmiş ve yetiştirmekte olduğu çok sayıda kalifiye eleman ile Türkiye’nin gelişiminde etkili olmakta ve

sektörün çıktısı ürünleriyle dünya ekonomisinde iyi bir konumda bulunmaktadır. Bundan dolayı çalışmanın amacı mezunların sektörden beklentilerine yönelik hazırlanmış anket soruları ile gerçek beklentileri yat ve marina konusunda marka olmuş Muğla/Bodrum ilçesindeki mesleki eğitim okulundan mezun olacaklar ile mezun durumda olanlar üzerinden açıklamaktır.

Çalışma ile, seçilmiş örnek olan Bodrum'da yat sektöründe çalışan veya çalışmayı düşünen mezunların, kalifiye personellerin iş akışını hızlı ve güvenli şekilde yapabilmesi için sektörden beklentileri ile ilgili görüş ve düşüncelerini ortaya koymak hedeflenmiştir. Bu çalışma iki bölümden ve toplam 25 adet sorudan oluşmaktadır. Birinci bölümde mezunların bilgi beceri yetenek düzeyleri 16 soru ile belirlenmeye çalışılmıştır. İkinci bölümde ise, sektörden beklentiler ve kariyer imkanları hakkında 9 sorudan oluşan ifadeler yer almaktadır. Yapılan anket çalışmasının verileri istatistik programları aracılığıyla gerekli frekans yüzde analizleri yapılarak aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Bodrum ekonomisinde ve ülkenin ihracatında önemli bir yere sahip olan yat sektörü, yetişmiş ve yetismekte olan çok sayıda kalifiye eleman ile Türkiye'nin gelişiminde yıllardır etkili olmaktadır. Bodrumun köklü markalarından olan yat inşa ustalığı ve sektörü istihdam açısından da bölgede önemli bir yere sahiptir. Bundan dolayı sektör işletmelerinin mezunlardan veya mezun konumunda olan kalifiye elemanlardan beklentileri, hazırlanmış anket soruları ile yat ve marina konusunda marka olmuş Muğla/Bodrum ilçesindeki yat ve tekne yapımı yapan basit tesadüfi yöntemle seçilmiş 15 işletme yetkilisi/yöneticisi üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın bir başka amacı da sektörün mezunlara sunduğu kariyer imkanları ve personel yetiştiren eğitim kurumlarıyla iletişim durumları konularında çıkarımlarda bulunmaktır. Sektöre yönelik hazırlanan anket üç iki bölümden ve toplam 26 adet ifadeden oluşmaktadır. Birinci bölümde işletmelerin mezunlardan bilgi, beceri ve yetenek düzeyleri konularındaki beklentilerini 16 ifade ile, ikinci bölümde ise mezunlara sundukları kariyer imkanları ve eğitim kurumlarıyla iletişim düzeylerini 10 ifade ile ölçmek amaçlanmıştır.

Anketlerdeki ifadeler, Gemi Yapımı Alanı Yat İnşa Dalı Eğitim Müfredatından esinlenerek sektöre uygun olarak geliştirilmiş ve katılımcılara uygulanmıştır.(Anonim 3, 2019)

Tablo 1. Mezunlar ile İşverenlerin Durum Analizi Verileri

Mezunların; Bilgi, Beceri, Yetenek Düzeyleri			İşletme Yöneticilerinin Mezunlardan Beklentileri		
Değişkenler	Derecelendirme	Yüzde %	Değişkenler	Derecelendirme	Yüzde %
1. Yat tasarımı yapabilirim.	Hiç Onaylamıyorum	10	1. Yat tasarımı yapmayı bilmeli.	Hiç Onaylamıyorum	13,33
	Onaylamıyorum	17,5		Onaylamıyorum	26,67
	Fikrim yok	45		Fikrim yok	13,33
	Onaylıyorum	17,5		Onaylıyorum	13,33
	Tamamen Onaylıyorum	10		Tamamen Onaylıyorum	33,33
2. Bilgisayarda yat projesi çizebilirim.	Hiç Onaylamıyorum	7,5	2. Bilgisayarda yat projesi çizmeyi bilmeli.	Hiç Onaylamıyorum	6,67
	Onaylamıyorum	25		Onaylamıyorum	20
	Fikrim yok	32,5		Fikrim yok	6,67
	Onaylıyorum	25		Onaylıyorum	40
	Tamamen Onaylıyorum	10		Tamamen Onaylıyorum	26,67
3.Projeden şablon çıkarabilirim.	Hiç Onaylamıyorum	2,5	3.Projeden şablon çıkarmayı bilmeli.	Hiç Onaylamıyorum	6,67
	Onaylamıyorum	15		Onaylamıyorum	0
	Fikrim yok	12,5		Fikrim yok	6,67
	Onaylıyorum	35		Onaylıyorum	33,33

	Tamamen Onaylıyorum	35		Tamamen Onaylıyorum	53,33
4.Yat üretimi için gerekli olan malzemeleri bilirim.	Hiç Onaylamıyorum	2,5	4.Yat üretimi için gerekli olan malzemeleri bilmeli.	Hiç Onaylamıyorum	0
	Onaylamıyorum	5		Onaylamıyorum	13,33
	Fikrim yok	25		Fikrim yok	0
	Onaylıyorum	32,5		Onaylıyorum	13,33
	Tamamen Onaylıyorum	35		Tamamen Onaylıyorum	73,33
5.Ahşap işleme makine ve aletlerini kullanabilir ve bunlarla ahşap malzemeyi işleyebilirim.	Hiç Onaylamıyorum	0,63	5.Ahşap işleme makine ve aletlerini kullanabilmeli ve bunlarla ahşap malzemeyi işleyebilmeli.	Hiç Onaylamıyorum	0
	Onaylamıyorum	3,75		Onaylamıyorum	3,33
	Fikrim yok	5,63		Fikrim yok	1,67
	Onaylıyorum	39,38		Onaylıyorum	25
	Tamamen Onaylıyorum	50,63		Tamamen Onaylıyorum	70
6.Ahşap yat iskeleti, gövde ve güverte kaplaması yapabilirim.	Hiç Onaylamıyorum	2,5	6.Ahşap yat iskeleti, gövde ve güverte kaplaması yapmayı bilmeli.	Hiç Onaylamıyorum	6,67
	Onaylamıyorum	12,5		Onaylamıyorum	6,67
	Fikrim yok	22,5		Fikrim yok	16,67
	Onaylıyorum	37,5		Onaylıyorum	36,67
	Tamamen Onaylıyorum	25		Tamamen Onaylıyorum	33,33
7.Ahşap yat kamara ve mobilyalarını yapabilirim.	Hiç Onaylamıyorum	5	7.Ahşap yat kamara ve mobilyalarını yapmayı bilmeli.	Hiç Onaylamıyorum	6,67
	Onaylamıyorum	17,5		Onaylamıyorum	13,33
	Fikrim yok	30		Fikrim yok	13,33
	Onaylıyorum	27,5		Onaylıyorum	40
	Tamamen Onaylıyorum	20		Tamamen Onaylıyorum	26,67
8.Macun, boya, vernik işlemleri yapabilirim.	Hiç Onaylamıyorum	5	8.Macun, boya, vernik işlemleri yapmayı bilmeli.	Hiç Onaylamıyorum	0
	Onaylamıyorum	0		Onaylamıyorum	33,33
	Fikrim yok	12,5		Fikrim yok	26,67
	Onaylıyorum	20		Onaylıyorum	33,33
	Tamamen Onaylıyorum	62,5		Tamamen Onaylıyorum	6,67
9.Kompozit için model oluşturma, kalıp oluşturma, ürün oluşturma ve bakım onarım yapma aşamalarını bilirim.	Hiç Onaylamıyorum	18,75	9.Kompozit için model oluşturma, kalıp oluşturma, ürün oluşturma ve ürünlere bakım onarım yapma aşamalarını bilmeli.	Hiç Onaylamıyorum	6,67
	Onaylamıyorum	8,75		Onaylamıyorum	13,33
	Fikrim yok	29,38		Fikrim yok	11,67
	Onaylıyorum	28,75		Onaylıyorum	51,67
	Tamamen Onaylıyorum	14,38		Tamamen Onaylıyorum	16,67
10.Ürünler için malzeme ve üretim planlaması yapabilirim.	Hiç Onaylamıyorum	2,5	10.Ürünler için malzeme ve üretim planlaması yapmayı bilmeli.	Hiç Onaylamıyorum	0
	Onaylamıyorum	8,75		Onaylamıyorum	6,67
	Fikrim yok	15		Fikrim yok	3,33
	Onaylıyorum	33,75		Onaylıyorum	40
	Tamamen Onaylıyorum	40		Tamamen Onaylıyorum	50
11.İş güvenliği kurallarını bilir ve bu kurallara uyarım.	Hiç Onaylamıyorum	0	11.İş güvenliği kurallarını bilmeli ve bu kurallara uymalı.	Hiç Onaylamıyorum	0
	Onaylamıyorum	0		Onaylamıyorum	0
	Fikrim yok	7,5		Fikrim yok	0
	Onaylıyorum	27,5		Onaylıyorum	20
	Tamamen Onaylıyorum	65		Tamamen Onaylıyorum	80
12.İş	Hiç Onaylamıyorum	0	12.İş arkadaşlarıyla	Hiç Onaylamıyorum	0

arkadaşlarımla iyi iletişim kurabilirim.	Onaylamıyorum	0	iletişim kurabilmeli.	Onaylamıyorum	0
	Fikrim yok	7,5		Fikrim yok	0
	Onaylıyorum	20		Onaylıyorum	26,67
	Tamamen Onaylıyorum	72,5		Tamamen Onaylıyorum	73,33
13.Atıl/atık malzemeleri uygun biçimde değerlendirebilirim.	Hiç Onaylamıyorum	0	13.Atıl / atık malzemeleri uygun biçimde değerlendirmeli.	Hiç Onaylamıyorum	0
	Onaylamıyorum	0		Onaylamıyorum	0
	Fikrim yok	17,5		Fikrim yok	0
	Onaylıyorum	30		Onaylıyorum	26,67
	Tamamen Onaylıyorum	52,5		Tamamen Onaylıyorum	73,33
14.Makine ve takımların bakımını yapabiliyorum.	Hiç Onaylamıyorum	5	14.Makine ve takımların bakımını yapabilmeli.	Hiç Onaylamıyorum	6,67
	Onaylamıyorum	12,5		Onaylamıyorum	0
	Fikrim yok	12,5		Fikrim yok	6,67
	Onaylıyorum	27,5		Onaylıyorum	26,67
	Tamamen Onaylıyorum	42,5		Tamamen Onaylıyorum	60
15.Yeniliklere ve gelişime önem veririm.	Hiç Onaylamıyorum	0	15.Öğrenciyken işletmelerde mesleki eğitim/staj yapmalı.	Hiç Onaylamıyorum	0
	Onaylamıyorum	0		Onaylamıyorum	0
	Fikrim yok	2,5		Fikrim yok	0
	Onaylıyorum	32,5		Onaylıyorum	13,33
	Tamamen Onaylıyorum	65		Tamamen Onaylıyorum	86,67
16.Yat inşa sektöründe iş bulma sıkıntısı yaşamam.	Hiç Onaylamıyorum	0	16.Nitelikli/kalifiye eleman bulmada sıkıntı yaşanmakta ve kalifiye olmayan elemanlarla çalışma durumunda kalınmakta	Hiç Onaylamıyorum	0
	Onaylamıyorum	7,5		Onaylamıyorum	3,33
	Fikrim yok	22,5		Fikrim yok	3,33
	Onaylıyorum	20		Onaylıyorum	3,33
	Tamamen Onaylıyorum	50		Tamamen Onaylıyorum	90

Katılımcı işletmelerin mezunlardan bilgi, beceri, yetenek konularındaki beklenti düzeyleri ve mezunların ilgili konulardaki düzeyleri olarak; yat tasarımı yapabilmeli seçeneğine %33,3 tamamen onaylıyorum, %26,6 onaylamıyorum cevabı vermiş ve mezunlar yat tasarımı yapabiliyorum ifadesine %45 oranda fikrim yok demişlerdir. Bilgisayardan yat projesi çizebilmek ifadesine yetkililer %40 onaylıyorum, mezunlar %32,5 fikrim yok; Projeden şablon çıkarabilme ifadesine yetkililer %53,3 tamamen onaylıyorum, mezunlar %35 tamamen onaylıyorum %35 onaylıyorum; yat üretimi için gerekli olan malzemeleri bilme ifadesine yetkililer %73,3 tamamen onaylıyorum, mezunlar %35 tamamen onaylıyorum; ahşap işleme makine ve aletlerini kullanabilmeli ve bunlarla ahşap malzemeyi işleyebilmeli ifadesine yetkililer %70 tamamen onaylıyorum, mezunlar %50,6 tamamen onaylıyorum; ahşap yat iskeleti, gövde ve güverte kaplaması yapmayı bilmek ifadesine yetkililer %36,6 onaylıyorum, mezunlar %37,5 onaylıyorum; macun, boya, vernik işlemleri yapmayı bilmeli ifadesine yetkililer hem onaylıyorum hem de onaylamıyorum cevap oranı %33,3, mezunlar %62,5 tamamen onaylıyorum; kompozit için model oluşturma, kalıp oluşturma, ürün oluşturma ve ürünlere bakım onarım yapma aşamalarını bilme ifadesine yetkililer %51,6 onaylıyorum, mezunlar %29 onaylıyorum ve fikrim yok; iş güvenliği kurallarını bilmeli ve bu kurallara uymalı ifadesine yetkililer %80 tamamen onaylıyorum, mezunlar %65 tamamen onaylıyorum; iş arkadaşlarıyla iletişim kurabilmeli ifadesine yetkililer ve mezunlar %73 civarı tamamen onaylıyorum; makine ve takımların bakımını yapabileme ifadesine yetkililer %60 tamamen onaylıyorum, mezunlar %42,5 tamamen onaylıyorum; öğrenciyken işletmelerde mesleki eğitim/staj yapmalı ifadesine yetkililer %86,6 tamamen onaylıyorum; yeniliklere ve gelişime önem veririm ifadesine mezunlar %65 tamamen onaylıyorum; nitelikli/kalifiye eleman bulmada sıkıntı yaşanmakta ve kalifiye olmayan elemanlarla çalışma durumunda kalınmakta ifadesine yetkililer %90 tamamen onaylıyorum; yat inşa

sektöründe iş bulma sıkıntısı yaşamam ifadesine mezunlar %50 tamamen onaylıyorum, %20 onaylıyorum cevaplarını vermişlerdir.

Tablo 2. Katılımcı Mezun ve İşletme Yetkililerinin Kariyer İmkanlarına Yaklaşımları

Mezunların Görüşü			İşletme Yetkilisi/Yöneticisi Görüşleri		
İfadeler	Derecelendirme	Yüzde%	İfadeler	Derecelendirme	Yüzde%
1.Yeni mezunların istihdam edilmesi sağlanmalı.	Hiç Onaylamıyorum	0	1.Yeni mezunların istihdam edilmesini sağlarız.	Hiç Onaylamıyorum	0
	Onaylamıyorum	0		Onaylamıyorum	0
	Fikrim yok	5		Fikrim yok	6,67
	Onaylıyorum	25		Onaylıyorum	20
	Tamamen Onaylıyorum	70		Tamamen Onaylıyorum	73,33
2.Yeni mezunlara asgari ücretin üzerinde maaş verilmeli.	Hiç Onaylamıyorum	5	2.Yeni mezunlara asgari ücretin üzerinde maaş veririz.	Hiç Onaylamıyorum	20
	Onaylamıyorum	0		Onaylamıyorum	13,33
	Fikrim yok	15		Fikrim yok	6,67
	Onaylıyorum	12,5		Onaylıyorum	33,33
	Tamamen Onaylıyorum	67,5		Tamamen Onaylıyorum	26,67
3.Çalışanların mesleki gelişimi desteklenmeli.	Hiç Onaylamıyorum	0	3.Yeni mezunların mesleki gelişimini destekleriz.	Hiç Onaylamıyorum	0
	Onaylamıyorum	0		Onaylamıyorum	0
	Fikrim yok	2,5		Fikrim yok	0
	Onaylıyorum	15		Onaylıyorum	13,33
	Tamamen Onaylıyorum	82,5		Tamamen Onaylıyorum	86,67
4.İşe yeni başlayanlara oryantasyon(uyum) eğitimi planlanmalı.	Hiç Onaylamıyorum	0	4.Eğitim gören öğrencilere teknik gezi imkânı sağlarız.	Hiç Onaylamıyorum	26,67
	Onaylamıyorum	0		Onaylamıyorum	6,67
	Fikrim yok	0		Fikrim yok	0
	Onaylıyorum	22,5		Onaylıyorum	40
	Tamamen Onaylıyorum	77,5		Tamamen Onaylıyorum	26,67
5.İşletme, çalışanlarını teknik gezi ve tanıtımlara götürmeli.	Hiç Onaylamıyorum	0	5.Sektörle ilgili fuar ve organizasyonlara katılım sağlarız.	Hiç Onaylamıyorum	6,67
	Onaylamıyorum	7,5		Onaylamıyorum	6,67
	Fikrim yok	7,5		Fikrim yok	0
	Onaylıyorum	37,5		Onaylıyorum	46,67
	Tamamen Onaylıyorum	47,5		Tamamen Onaylıyorum	40
6.İşletme, iş güvenliği kurallarına önem vermeil.	Hiç Onaylamıyorum	0	6.Yat inşa eğitimi gören öğrencilere staj imkânı sağlarız.	Hiç Onaylamıyorum	6,67
	Onaylamıyorum	0		Onaylamıyorum	13,33
	Fikrim yok	0		Fikrim yok	0
	Onaylıyorum	7,5		Onaylıyorum	13,33
	Tamamen Onaylıyorum	92,5		Tamamen Onaylıyorum	66,67
7.Çalışma ortamları sağlığa elverişli olmalı.	Hiç Onaylamıyorum	0	7.Personel ihtiyacı için eğitim kurumlarıyla görüşürüz.	Hiç Onaylamıyorum	40
	Onaylamıyorum	0		Onaylamıyorum	13,33
	Fikrim yok	0		Fikrim yok	13,33
	Onaylıyorum	10		Onaylıyorum	20
	Tamamen Onaylıyorum	90		Tamamen Onaylıyorum	13,33
8.Çalışanlar arasındaki iletişim	Hiç Onaylamıyorum	0	8.İleriye dönük personel ihtiyacı	Hiç Onaylamıyorum	6,67
	Onaylamıyorum	0		Onaylamıyorum	6,67

desteklenmeli.	Fikrim yok	2,5	İçin çalışmalar yaparız.	Fikrim yok	20
	Onaylıyorum	12,5		Onaylıyorum	33,33
	Tamamen Onaylıyorum	85		Tamamen Onaylıyorum	33,33
9. Yat inşaa alanında yükseköğretime devam edilebilmeli.	Hiç Onaylamıyorum	7,5	9. Yat inşaa eğitimi kurumlarına çeşitli destekler sağlarız.	Hiç Onaylamıyorum	20
	Onaylamıyorum	2,5		Onaylamıyorum	13,33
	Fikrim yok	27,5		Fikrim yok	13,33
	Onaylıyorum	30		Onaylıyorum	40
	Tamamen Onaylıyorum	32,5		Tamamen Onaylıyorum	13,33

Katılımcı mezun ve işletme yetkililerinin kariyer imkanlarına yaklaşımlarını belirlemeyi amaçlayan; yeni mezunların istihdam edilmesini sağlama ifadesine yetkililer %73,3 tamamen onaylıyorum, mezunlar %70 tamamen onaylıyorum; yeni mezunlara asgari ücretin üzerinde maaş verilmeli ifadesine yetkililer %33,3 onaylıyorum, %20 hiç onaylamıyorum, mezunlar %67,5 tamamen onaylıyorum; çalışanların mesleki gelişimi desteklenmeli ifadesine yetkililer %86,6 tamamen onaylıyorum, mezunlar %82,5 tamamen onaylıyorum; işe yeni başlayanlara oryantasyon (uyum) eğitimi planlanmalı ifadesine mezunlar %77,5 tamamen onaylıyorum; sektörle ilgili fuar ve organizasyonlara katılım sağlama ifadesine yetkililer %46,6 onaylıyorum; işletme, iş güvenliği kurallarına önem vermeli ifadesine mezunlar %92,5 tamamen onaylıyorum; yat inşaa eğitimi gören öğrencilere staj imkânı sağlama ifadesine yetkililer %66,6 tamamen onaylıyorum; çalışma ortamları sağlığa elverişli olmalı ifadesine mezunlar %90 tamamen onaylıyorum; personel ihtiyacı için eğitim kurumlarıyla görüşme ifadesine yetkililer %40 tamamen onaylamıyorum, %20 onaylamıyorum; çalışanlar arası iletişim desteklenmeli ifadesine mezunlar %85 tamamen onaylıyorum; ileriye dönük personel ihtiyacı için çalışmalar yaparız ifadesine yetkililer %33,3 tamamen onaylıyorum; eğitim kurumlarıyla sektöre ait yenilikleri paylaşırız ifadesine yetkililer %33,3 tamamen onaylamıyorum, %33,3 onaylıyorum; yat inşaa eğitimi kurumlarına çeşitli destekler sağlarız ifadesine işletmeler %40 onaylıyorum, %20 tamamen onaylamıyorum; yat inşaa alanında yükseköğretime devam edilebilmeli ifadesine mezunlar %32,5 tamamen onaylıyorum, %30 onaylıyorum cevaplarını vermişlerdir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yat mobilya imalatında AR-GE çalışmaları yok denecek kadar azdır. Bu, sektörün doğru okunup ileriye yönelik doğru yatırımları yapmayı engelleyecek bir faktördür. Bu işletmelerin yoğun olarak küçük ve orta ölçekli olduğu düşünülürse buna finansman ayırmaları işletmenin belli bir hacme ulaşıncaya kadar pek mümkün görülmemektedir. Buna rağmen %64,5 oranında işletmelerde organizasyon şeması varlığı söz konusudur. Bu da yat ve yat mobilya sektörünün kurumsallaşma konusunda gelişme sağladığını göstermektedir.

İşletmelerde çok düşük oranda kalite belgesi varlığı söz konusudur. Bu durum sektörde belli bir standart işletme politikasının olmadığını göstermektedir. Bu da gelecekte üretim sektörünün markalaşma ve pazarlama faaliyetlerinde olumsuz bir etmen olacaktır.

İşletmeler, tasarım ve imalat projelerini ağırlıklı olarak kendi ofislerindeki mimar ve mühendislerle çözmelerine karşılık tasarım ve üretim yönetiminde karşılaşılan en önemli sorun üretim sürecinin düzgün planlanmaması, imalat sürecinde karşılaşılan en önemli sorun ise kalifiye personelin yeterli beceriye sahip olmamasıdır. Bunun için sektörün doğru tanıtılması ve okullarda ilgili eğitim birimlerinin artırılması gerekmektedir.

Yat inşaa sürecinde farklı disiplinlerin bilgi ve becerisine ihtiyaç duyulması, malzeme çeşitliliğinin fazla olması gibi hususlar eğitim ve işletme ortamlarının geniş çalışma alanları ve ihtiyaçlara cevap verecek donatımları gerekli kılmaktadır. Bu durumların sağlanabilirliği kaliteli personelin

yetişmesine ve çıktılarının yüksek kalitede olmasına imkân tanıyacağı unutulmamalıdır. Sektörlerin sürdürülebilirliği insan kaynağına olan yatırımlarla doğru orantılıdır.

İşletmeler tarafından mezunların iş güvenliği ve ortamlardaki sağlık önlemleri konularında beklentileri oldukça yüksek çıkması kaza ve sağlık açısından çekinceleri ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca mezunların dikkat çeken bir diğer beklentisi, mesleki eğitimini aldığı bir işe girdiğinde başlangıç ücreti olarak vasıfsız çalışanlardan yüksek bir maaş (asgari ücretin üzerinde) beklentisidir.

Not: Bu çalışma, 17-20 Ekim 2019 tarihleri arasında Muğla/Bodrum'da düzenlenmiş olan, 4. Uluslararası Girişimcilik İstihdam ve Kariyer Kongresinde 'Gemi Yapımı/Yat İnşa Mezunlarının Sektörden Beklentileri ile Yat İnşa Sektörünün Gemi Yapımı/Yat İnşa Mezunları Personelden Beklentileri' şeklinde sunulan bildirilerin karşılaştırmalı analiziyle birleştirilmiş halidir.

KAYNAKLAR

(Anonim 1, 2019).

http://www.boatbuilderturkey.com/yayin/285/yat-tasarimi-egitiminde-turkiye-nin-yeri_8796.html#.XT7VB44zbcc (erişim tarihi 29.07.2019)

Aydın, M. (2012). Marmara Bölgesinde Türkiye Yat Mobilyası Sektörünün Yapısal Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Orman End. Mühendisliği, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Döşemeciler, U.B., (2005). "Küçük Tekne İmalatında Yeni Bir Üretim Planlama Modeli Geliştirilmesi ve Bir Yat İmalat Firmasına Uygulanması", Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Göksel, M. A., (2011). "Yat tasarımı eğitiminde Türkiye'nin yeri", Boatbuildier Yat ve Tekne İmalat Sektörü Dergisi, sayı:28 ss:44-50, İstanbul.

Mack, L., (1988). Living In Small Spaces, Homer Kitapevi.

Özdem Köse, Z., Köse, O., (2015). 'Bodrumda Bir Girişimci: Kızıllıhisarlı Mustafa Paşa', II. Uluslararası Girişimcilik ve Kariyer Sempozyumu, Bildiri Kitabı, İnkılap Yayınevi, 9-11 Ekim 2015, Muğla.

Ulay, G., (2011). Yat Mobilyası Üreten Bir İşletmede Geleneksel Üretim Sistemi İle Bilgisayar Destekli Üretim Sisteminin Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Düzce.